

מענינא דפרשא

במדבר התשע"ד

ראיית פני צדיק

שכניו של משה נעשו גדולים בתורה!

יששכר יודעי בינה וגו' מאתים ראשי סנהדראות, ומזבולן מושכים בשבט סופר.

והמהר"ל כתב ב"גור אריה", שלא רק שיהודה יששכר וזבולון נעשו גדולים בתורה - אלא עוד, נעשו גדולים בתורה כמותם - כמו משה ואהרן עצמם!

"והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו" (ג לח).

ופירש"י: "משה ואהרן ובניו - וסמוכין להם דגל מחנה יהודה, והחונים עליו יששכר וזבולון, טוב לצדיק טוב לשכנו, לפי שהיו שכניו של משה שהיה עוסק בתורה, נעשו גדולים בתורה, שנאמר 'יהודה מחוקק', ומבני

מדוע שכניו של משה נעשו גדולים בתורה?

ובגמרא (יג ע"ב) אמר רבי (ויעו' בהג' ר"מ שטארשון שם שציין לשיטות הגורסות 'רב' ולא 'רבי') האי דמחדדנא טפי מחבראי משום דחזיתיה לרבי מאיר מאחורי, ואילו חזיתיה מלקמיה הוה מחדדנא טפי. - הרי שבכח הראיה לבד הוא שנתחדד מחבירו!"

ומסיים הגרמ"ש שפירא זצ"ל: "ואשרי מי שזכה לראות את רבותינו זת"ע ואת רבותינו גדולי הדור שליט"א, בעסקם בתורה בנעימות ומתיקות - שמעורר החשק לעסוק בתורה להיות גדולים כמותם!"

ויש להתבונן בזה: וכי משום שהיו שכניו של משה, שהיה עוסק בתורה, משום זה בלבד כבר נעשו גדולים בתורה?

והגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל נתעורר בזה בספרו "זהב משבא", וכתב כאן הארה גדולה ונפלאה:

"רואים מכאן מהו כח השפעת הראיה באדם גדול, שמכיון שהיו שכניו וראוהו עוסק בתורה נעשו לגדולי תורה! שבראיה לבד שרואים אדם גדול שעוסק בתורה, יש די בכחה להשפיע שפע רב ורצון לעסוק בתורה - עד שנעשים גדולים כמותם!"

כאשר יתקשה בלימודו יצייר צורת רבו!

או שהוא מסופק באיזה ענין הנרצה לעבודה אמיתית, וכן כאשר רואה שמתגרין בו מצולות ים, הרהורין רדפין אבתריה. יצייר לפניו צורת רבו, והוא להיות הציור בדעת, מצייר לפניו דעת רבו ומקיפו בשכלו אזי נשפע בו דעת רבו, ואפילו אם רבו כבר עלה השמים."

דבר נפלא כתב הגאון החיד"א בספרו "מדבר קדמות" (מערכה צ אות ט) משום האריז"ל, שכאשר יתקשה האדם בדבר תורה - אזי יצייר תורת רבו, וטוב לו להבין העניין! וכע"ז מצאתי כתוב בספר אגרא דפרקא (לבעמח"ס בני יששכר. אות י"ג): "כאשר אינו מבין איזה עניין בתורה,

תואר וצורת הצדיק מועיל לזכרון!

המובהק, ועי"ז יקבע תלמודו בלבו ולא ישכח."

(וכע"ז הביא מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספר זכרון אות כ"ג: "המסתכל בפני צדיק מועיל לזכרון, כן כתב בספר טעמי המנהגים עמוד תקי"ז בשם 'זקוקין דנורא' ונראה ראי' לזה מויקרא רבה ריש פרשת אחרי גבי דוד 'וטוב רוא' - שכל הרואהו נזכר לתלמודו").

עוד כתב באגרא דפרקא (אות פ"ו): "מוכח ממדרש רבה פרשת אחרי (פ"כ פ"א) שיש צדיקים אשר כל מי שרואה אותם נזכר לתלמודו, דרש שם על כך דוד שנאמר בו 'טוב רוא' - כל הרואהו נזכר לתלמודו. ע"כ טוב ג"כ בשעת הלימוד לצייר לפניו צורת איזה צדיק ובפרט צורת רבו

נתרם ע"מ שלא יקראו בו בשעת התפילה וקריאת התורה!
לרפואת מרן הגאון רבי שמריהו יוסף ניסים בן בתיה

ע"י צורת הרב מגיעים להשגות גדולות!

בשכלו הצורה ההיא, והצורה המצטיירת בשכלו יפגום הנפש, או יתקנא אם יהיה צורה טובה.

וזה שאמר רבי אבא בפרשת משפטים, **שהיתה צורת רבי שמעון מצוירת לפניו והיה משיג על ידי זה השגה גדול**, וזהו סוד "והיו עיניך רואות את מוריק". (ראה עוד בשו"ת הרדב"ז ח"ג סי' תע"ב ד"ה עוד אמרו, מש"כ במעלת ראיית פני רבו להשלמת הלימוד).

איתא בזוהר הקדוש פרשת משפטים: **"ר' אבא אמר, כד נהירא לי שמעתתא – חמינא דיוקנא דאיתער קמי"**. פירוש: רבי אבא אמר – כאשר ההלכה ברורה ומאירה לי, אני רואה צורתו של רבי רשב"י המתעורר לפני.

וביאר בספר 'אורות אילים' (לבעל 'הפלא יועץ') משם החסד לאברהם, המבאר מהו כח הראייה של אדם קדוש וחלילה של אדם רשע, וז"ל: **"האיסור להסתכל בנשים ובעריות, אף אם לא ידמה בשכל לעבור עבירה, סוף סוף יצטייר**

האם מותר לתלות תמונת אדם גדול בבית כנסת?

לתלות בבית הכנסת שום תמונת אדם, וישר כוחו של כב' שהוציא הצורה מבית הכנסת.

אמנם הובא משם מח"ס ויגד משה, הגאון רבי משה לייב כ"ץ זצ"ל אב"ד סערדאהיל, החולק על הדברי מלכיאלי, וכתב שמותר לתלות תמונת אדם בבית הכנסת, והוכיח דבריו מהא דנאמר בראש השנה (דף כ"ד ע"ב): **"ההוא בי כנישתא דהוה ביה אנדרטא [ופי' רש"י, צורת דמות המלך], והוה עיילו ביה רב ושמואל ומצלי"**. פירוש: היה בית כנסת שהיה בו תמונת (או צורת) המלך, ובאו לשם רב ושמואל והתפללו שם

לאור הדברים, יתכן והיה תועלת לתלות בבית המדרש תמונת אדם גדול וצדיק.

אלא שנחלקו באחרונים אם מותר לתלות תמונת אדם בבית המדרש;

בשו"ת דברי מלכיאלי (ח"ו ס"ב) כתב בתשובה לשאלה: **"ע"ד המזרח שיש בו ציורים בצבע צורת המנורה וצורת נשרים ואריות וכתובים איזה פסוקים ונסתפק כב' אם מותר לתלות בבית הכנסת על הכותל, פשוט שאין בזה חשש ורק בצורת אדם צריך למנוע וכמ"ש לכבודו מכבר, וע"ד צורת... שכתב כבודו, ידע כבודו שאין נ"מ בזה, ואסור**

תמונתו של החכם צבי

וחילו פניו בדבר זה על כל אהבה וכבוד יתן להם שאלתם, להניח אצלם דמות דיוקנו מצויר ומשוח בששר, ולא אבה שמוע וישם לאל מלתם, אם אם בציור של צבע רוב הפוסקים ככולם סבורים שאין בו חשש איסור. מה גם בחצי צורה דהיינו פרצוף בלבד לית דחש כה"ג, אעפ"כ לא יכלו לו אנשי שלומו, לפתותו ולהעבירו על דעתו דעת עליון מרוב חסידותו ופרישותו.

אכן המבקשים לא נסוגו אחור, בכל זאת ידם נטויה ולא שקטו ולא נחו עד שהשיגו מבוקשם בדרך תחבולה גדולה, ע"י אומן בקי נפלא שפעל ועשה כל ציור פרצוף פניו הנורא ונאור בחריצות וזריזות עצום שלא בפניו, ואור פניו לא נפל ולא חסר מאומה מהשווי כמעט רק נשמת רוח חיים, והוא נחשב יקר הערך מאד למכיריו ויודעיו מלפנים, ונעשו ממנו טופסים והעתקות, וגם המה נמכרים ביוקר, תכתוב זאת לדור אחרון"

דבר מעניין כתב היעב"ץ בשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א סי' ק"ע) לגבי תמונת אביו החכם צבי זצ"ל:

"ברם זכור הוא לטוב החסיד האמיתי אבא מרי רבינו הגדול, המקום יהא בעזרנו לעד יעמוד זכרו, ולא ידעך נרו. זה חזיתי ואספרה מעשה שהי' כשנקרא מק"ק ספרדים שבלונדון לבוא אליהם ולהראות בכבודו וביקר תפארת גדולתו, לזכותם במצוה לעשות לו יקר וגדולה מתוך חיבה יתירה נודעת, כ' גדול שמו אצלם ונכספה כלתה נפשם לראותו, ליהנות מזיו זוהר תמונתו, לחדות בשמחה את פניו לטעום צוף דבש אמרי נועם ולקבל פני שכינ' להאציל עליהם מברכתו, ועשו לו כבוד גדול לא נשמע דוגמתו.

והלכו לקראתו והביאו באניית מלכות בשמחה ובששון בהוד והדר. גדול וקטן שם הוא איש לא נעדר, ישלם להם ה' כפעלם. וישיב להם גמולם הטוב עוד כל ימי עולם. והנה מרוב עוצם תשוקתם חשקו להשאיר בידם צורת צלם דמות תבניתו.